

۲۰/۱۱/۲۰۲۱

محمد صالح گردش

تشریح « کلمه اوپر » در قاموس کبیر افغانستان

کلمه «اوپر» در اوستا به معنی زَبَر و بالاست چنان که این کلمه در فرگرد چهاردهم و نندیداد پاره 7 آمده است و به هیأت «اوپائیری» یعنی بلند تر، در ترکیب اسم «اوپائیری سَنَن» که اسم یکی از کوه های بلند و سرچشمه دریای هلمند و در مرکز کشور ما قرار داشته و در زبان پهلوی «اپارسن» شده است، موجود است. اسم این کوه که در «زامیادیشت» آمده، در اوستا بر علاوه دریای هلمند سرچشمه چندین رود و دریای دیگر و از جمله هری رود و مرو رود و بلخ رود نیز دانسته شده است. چنانکه در نوشته زیر عنوان «دو کلمه کرز و آزره» در همین اثر یادآور گردیده ام که کلمه های اوپر و آذر از لحاظ معنی، متضاد و به معانی بالا و پایین بوده اند. کلمه اوپر همان است که در زبان های پشتو و پارسی به هیأت «بر» در آمده است که معنی بالا و بلند را افاده می کند و هیأت بر، چون پیشوندی بر سر بعضی کلمات فارسی در می آید که معنی روی و بالا را می رساند مانند برخاستن، برافراشتن، برآوردن و برجستن. در زبان پشتو نیز به هیأت بر در بیان بعضی موارد در می آید، مانند «برکلی» و «برلاس»

کلمه اوپر به همین هیأت در مکالمات روزمره در زبان هندی کاربرد دارد و ازین بر می آید که این کلمه نیز یکی از کلمه های سانسکریت بوده و ممکن می دانم که از دهلیز زبان اسلاف پشتونها به زبان های دیگر این حوزه وارد گردیده باشد. هم چنان ممکن است که کلمه Upper در زبان انگلیسی نیز به این ریشه پیوند بگیرد.